

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1910. Andra Kammaren. Nr 8.

Fredagen den 11 februari.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 5 innevarande februari.

§ 2.

Föredrogos hvar för sig och hänvisades till bevillningsutskottet de å kammarens bord hvilande motionerna, nämligen nr 207 af herr *Kobb m. fl.*, nr 208 af herr *Lundin* och nr 209 af herr *Akerlund*.

§ 3.

Herr *Thorsson* aflämnade en motion, nr 210, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändring af tullsatserna för kaffe och kaffesurrogat.

Ifrågavarande motion blef på begäran bordlagd.

§ 4.

Justerades ett protokollsutdrag.

§ 5.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

friherre <i>Bonde</i>	under 3 dagar fr. o. m. den 12 februari,
herr <i>Magnusson</i> i Tumhult	» 5 » » 14 »
» <i>Bengtsson</i> i Bjärnalt	» 8 » » 15 »
» <i>Dahlgren</i>	» 6 » » 12 »
» <i>Olsson</i> i Tyllered	» 7 » » 12 »
» <i>Zetterstrand</i>	under den 12 februari,

herr	<i>Henrikson</i>	under 8 dagar fr. o. m. den	12 februari,	
»	<i>Bengtsson</i> i Häradsköp	» 7 »	» 12 »	
»	<i>Gustafsson</i> i Sjögesta	» 4 »	» 12 »	
»	<i>Widén</i>	» 3 »	» 14 »	
»	<i>Erlansson</i>	» 6 »	» 15 »	
»	<i>Leksell</i>	» 4 »	» 12 »	
»	<i>Jesperon</i>	under den 12 februari,		
»	<i>Thor</i>	» » 12 »		
»	<i>Larsson</i> i Gallstad	under 8 dagar fr. o. m. den 12 februari,		
»	<i>Vennersten</i>	» 9 »	» 14 »	
»	<i>Borg</i>	under den 12 februari och		
»	<i>Fürst</i>	» » 12 »		

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2,51 e. m.

In fidem

Per Cronvall.

Lördagen den 12 februari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Ordet lämnades på begäran till

Herr vice talmannen, som yttrade: Herr talman! Med anledning af det i morgon inträffande 250-årsminnet af konung Carl X Gustafs död hafva kammarens ledamöter önskat att låta en krans nedläggas på konungens kista; och tillåter jag mig hemställa, att kammaren måtte besluta att anmoda herr talman-
nen att å kammarens vägnar utföra detta.

Denna hemställan bifölls af kammaren.

§ 2.

Justerades protokollet för den 6 innevarande februari.

§ 3.

Herr statsrådet *Malm* aflämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

angående utförande af vissa reparationsarbeten i Södra skånska infanteriregementets sjukhus å Refvinge hed;

angående underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa åt förre soldaten vid Hallands regemente Karl Johan Nordgren;

med förslag till lag angående rätt till pension för tjänstemän vid statens järnvägar m. m.;

angående upplåtande af en lägenhet från förra fänriksbostället 1 mantal Rödje nr 1 i Östergötlands län;

angående upplåtande af en lägenhet från förra hofslagarbostället Svartsmörja nr 1 i Kalmar län;

angående upplåtande af en lägenhet från förra mönster-skrifvarbostället Krakstad nr 3 Östergård med Krakstad nr 4, en utjord, i Östergötlands län;

angående upplåtande af en lägenhet under förra fältväbelsbostället Hasslösa nr 7 Olof Andersgård i Skaraborgs län;

angående upplåtande af en lägenhet från förra korpralsbostället Nedre Götala nr 4 Korpralsgård i Östergötlands län;

angående upplåtande af två lägenheter från förra mönster-skrifvarbostället Jussberg nr 2 Norrgård i Östergötlands län;

angående upplåtande af en lägenhet från förra korpralsbostället Tägneby nr 1 Norrgård i Östergötlands län;

angående upplåtande af två lägenheter från förra härads-skrifvarbostället Loringa nr 6 Grefvagaräden i Skaraborgs län; och

angående upplåtande af ett till förra trumpetarbostället Lanna nr 10 Borregård i Skaraborgs län hörande område.

Samtliga dessa propositioner blefvo på begäran bordlagda.

§ 4.

Herr *Thorssons* å kammarens bord hvilande motion, nr 210, som härefter föredrogs, hänvisades till bevillningsutskottet.

§ 5.

*Om ändrad
lydelse af §
27 mom. 1
värnplikts-
lagen.*

Till behandling företogs nu lagutskottets memorial, nr 3, i anledning af återremiss från Andra kammaren af lagutskottets utlåtande nr 1 i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af § 27 mom. 1 värnpliktslagen den 14 juni 1901.

Genom en den 21 januari 1910 dagtecknad proposition, nr 19, hvilken af båda kamrarna hänvisats till lagutskottet, hade Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagda, i statsrådet förda protokoll, föreslagit Riksdagen att antaga upprättadt förslag till lag om ändrad lydelse af § 27 mom. 1 värnpliktslagen den 14 juni 1901, enligt hvilket lagförslag dels i § 27 mom. 1 värnpliktslagen skulle införas ett nytt stycke af följande lydelse:

För värnpliktig, som tilldelats fotfolket och uttagits till särskild vinterutbildning (skidlöpartjänst), må, på sätt konungen finner godt förordna, första tjänstgöringen taga sin början redan under första året; dels ock åt det stycke i nämnda moment, hvilket innefattade särskild föreskrift om repetitionsöfningarnes fullgörande af värnpliktig, som aflagt medicine kandidatexamen eller tandläkareexamen, skulle gifvas viss förändrad affattning.

Lagutskottet hade i utlåtande nr 1 hemställt, att Kungl. Maj:ts förevarande proposition måtte af Riksdagen bifallas.

Reservation hade emellertid afgifvits af herr *Lindhagen*, som ansett, att utskottet bort föreslå, att ifrågavarande proposition måtte bifallas, såvidt den afsåge medicine kandidaters och tandläkares värnplikt, men i öfrigt afslås.

Vid detta ärendes behandling i kamrarne hade Första kammaren bifallit utskottets berörda hemställan, hvaremot Andra kammaren beslutat återremittera ärendet till utskottet.

Med anledning af hvad sålunda förekommit, hemställde nu utskottet, att Andra kammaren måtte i ärendet fatta beslut.

*Om ändrad
lydelse af §
27 mom. 1
värnplikts-
lagen.*

Utskottets i dess utlåtande nr 1 gjorda hemställan föredrogs, hvarefter

(Forts.)

Herr Lindhagen anförde: Kungl. Maj:ts i den förevarande propositionen framlagda förslag rörande medicine kandidaters och tandläkares värnpliktstjänstgöring har icke föranlett någon skiljaktig mening inom utskottet. Däremot har jag för min del antecknat skiljaktig mening, i hvad angår förslaget om en viss utvidgning af värnplikten i syfte att uttaga värnpliktige till skidlöpartjänst.

Nu kan det ju synas mången, att ett sådant förslag är ganska oskyldigt; och af propositionens motivering finner man också, att förslaget endast afser att uttaga en 300 à 400 man, och föreställer sig Kungl. Maj:t, att detta lätteligen skall kunna ske på frivillighetens väg. Emellertid är det nu så, att man får vara ganska vaksam, både då det gäller det ena och det andra militära förslaget, äfven om det till det yttre skulle vara af ganska obetydlig beskaffenhet. Det är ju nämligen så — och man kan förstå detta — att vederbörande militära myndigheter betrakta sig endast som specialister på sitt område och där hafva fått sig förelagdt att se sakerna från sin ensidiga synpunkt, men däremot öfverlämna åt Riksdagen och Kungl. Maj:t att se dem äfven från andra synpunkter. Och då de militära krafven icke äro så särdeles populära, så förvånar det icke heller, att de militära myndigheterna på mångahanda sätt måste vara angelägna att förelägga Riksdagen sina förslag i en förklädnad, d. v. s. att ge dem ett utseende, som kan vara tilltalande för Riksdagen, och hvarigenom de kunna slinka igenom hvart och ett för sig i tur och ordning.

Detta gör också, att då de militära myndigheterna vilja förmå Riksdagen att svälja ett af dessa piller, man helst vill servera det insockradt. Så har skett äfven i detta fall. Man finner af motiveringen till propositionen, att här gäller det att provisoriskt lösa den utan tvifvel ganska svåra frågan om besättningen till Boden eller vakttjänstgöringen därstädes. Detta är ju ett ganska beskt piller för Riksdagen att svälja.

I stället för att framföra saken sådan den är, har man sagt, att det här gäller uttagning till skidlöpartjänst; där är sockret! Ja, pillret är så helt och hållet insockradt, att man icke ser något af det. Propositionen framkom för att skaffa värnpliktige till bevakningstjänst, men i Kungl. Maj:ts förslag till förändring af värnpliktslagen talas endast om att de värnpliktige skulle vid inskrifningsförrättningen erbjudas utbildning i skidlöpartjänst. Nu är det emellertid så, att det dessutom är icke blott vakt-

*Om ändrad
lydelse af §
27 mom. 1
värnplikts-
lagen.
(Forts.)*

tjänstgöring och garnisonstjänst, som dessa värnpliktige skulle fullgöra, utan det är hela den vanliga värnpliktstjänstgöringen med skjutöfningar och mycket annat, som de skulle genomgå. Men intet af detta kommer heller till synes i Kungl. Maj:ts förslag; utan där är det endast tal om skidlöpartjänst, som man, såvidt jag förstår, sökt locka med.

Det är den ena betänkliga saken. Men så har också förespeglats, att detta uttagande skall kunna ske på frivillighetens väg. Ja, detta är en oviss sak. Det är möjligt, att det kan ske, om förändringen af värnpliktslagen får den formulering, som Kungl. Maj:t föreslagit. Men om i värnpliktslagen i stället komme att stå hvad som det här är fråga om och hvad som gifvit anledning till förslaget, nämligen, såsom det formulerats i min reservation, att det gäller »vaktgöring och garnisonstjänst i öfrigt jämte vanlig värnpliktsutbildning i förening med skidlöpartjänst vintertid vid fästningen i Boden», då tror jag, att de värnpliktiga, när de tillfrågas, huruvida de vilja vara med om detta, skulle åtminstone göra sig något mera underrättade om hvad saken gäller, än hvad fallet skulle blifva, om, såsom nu föreslagits, ändringen skulle gå ut på att uttaga dem till skidlöpartjänst, hvilket således är hvad som skulle förespeglas dem vid själfva inskrifningsförrättningen.

Då saken företogs till afgörande i lagutskottet, var jag icke ensam om min åsikt, utan, såsom lagutskottets protokoll utvisar, var det vid företagen votering fyra röster till, som höjdes för att Kungl. Maj:ts förslag icke skulle tagas obesedt i föreliggande form. Dessa kamrater höllo åtminstone på, att det skulle fastslås i lagen, att uttagandet skulle ske på frivillighetens väg. Hvert dessa fyra medreservanter tagit vägen, vet jag icke. De voro alldeles förflyktigade vid justeringen af betänkandet.

Men äfven om lagen ändrades på det sättet, att dessa värnpliktige skulle uttagas endast på frivillighetens väg, så är det som sagdt i alla fall alldeles oriktigt att formulera förslaget så, som skett. Äfven i det fallet måste det väl formuleras så, att de värnpliktige veta hvad saken gäller; och att man icke söker skaffa frivillige genom sådana förespeglningar, som det här ifrågasättes. Man bör låta dem förstå, att de skola också frysa på fortan i vakttjänst, på skjutbancerna och undergå en hel del andra öfningar också, jämte denna skidlöpartjänst, som ju alltid lockar ungdomen.

Vidare kan anmärkas mot förslaget, att det icke begränsar uttagningen till fästningen Boden och ej heller till 3- å 400 man, utan att med detta förslag Kungl. Maj:t kan kommendera upp huru många beväringmän som helst äfven till andra ställen än Boden. Jag vill icke säga, att jag tror, att det kommer att gå på det sättet. Det finnes ju vissa begränsningar, som borde omöjliggöra detta, nämligen dels att det skall vara uttagning till

skidlöpartjänst och dels att Kungl. Maj:t icke begärt särskildt anslag af Riksdagen. Detta begränsar möjligheten att uttaga ökad manskap. Men jag har icke kunnat undgå att fästa mig vid att i propositionen talas om att de ökade kostnaderna kunna bestridas genom bokföringsåtgärder, hvarigenom man, i stället för att nödgas anlita fixa anslag, kan komma öfver till förslagsanslag.

*Om ändrad
lydelse af §
27 mom. i
värnplikts-
lagen.
(Forts.)*

Detta om denna saks egna detaljer. Men det veta ju herrarna, att när man fått sig ett sådant där insockradt piller och Riksdagen sväljt det, då komma alltid konsekvenserna på många-handa sätt i form af åtskilliga sjukdomsföreteelser, som göra att man måste intaga än flera piller efteråt; och ändå blir det aldrig bra.

Den första konsekvensen, som vi här skulle komma att få draga, är, att oaktadt vi inom vänsterpartierna hafva funnit det nödvändigt, och äfven uttalat det inför landet, att man nu ej längre skall draga några »konsekvenser» i de militära rustningarna utan först afvakta den definitiva utredningen och sedan se till, huru man skall ställa det, skulle man här nödgas bryta mot denna princip, om man nu utan vidare, på ett förslag från militärt håll, bifaller Kungl. Maj:ts framställning. Jag vill tillägga, att äfven denna fråga om besättningen vid våra fästningar och särskildt Bodens fästning är i hela sin vidd öfverlämnad till parlamentariska försvarskommittén — den kallas parlamentarisk men är det ju icke —.

Vidare, och här framskymtar en ny konsekvens, hvad är det som gör, att Kungl. Maj:t måst tillgripa denna utväg? Jo, det är, att värnpliktstiden vid infanteriregementena icke som ursprungligen föreslogs blifvit 365 dagar utan endast 240. Det är för att ha bevakningspersonal hela året om, som detta förslag nu framkommit. Hur blir då det slutliga förslaget? Jo, sannolikt att värnpliktstiden äfven för infanterister bör utvidgas till 365 dagar. Man börjar litet smått, och sedan kan man åberopa, att man tagit ett litet steg på den vägen.

Hvad för öfrigt angår fästningen Boden, har Riksdagen haft så sorgliga erfarenheter, och man kan säga säkerligen också de militära myndigheterna. Säkerligen ha vi här råkat in i en återvändgränd. Vi minnas, att år 1885 var det fråga om en skans för 700,000 kronor, 1890 en förrådsfästning för 7 millioner kronor, sedan en operationsfästning för 8,700,000 kronor, hvilken genomdrefs först 1900. Den verkliga kostnaden har emellertid af 1905 års kommitté, hvilken utgaf ett hemligt betänkande, som dock utdelades till Riksdagens ledamöter, visats uppgå till 47 miljoner kronor enligt hvad för mig uppgifvits — i stället för 8,700,000 — i den omfattning fästningsarbetena planlagts. På det sättet har det gått. Men då sade Riksdagen stopp. När sedan arbetena äro färdiga, komma konsekvenserna igen, och då

*Om ändrad
lydelse af §
27 mom. i
värnplikts-
lagen.*

(Forts.)

beror det på, om man skall gå vidare från bergtopp till bergtopp och från miljon till miljon, eller om man icke, som äfven en del militärer säga, skall nödgas att helt enkelt rifva ned denna fästning.

Nu vill jag för min del säga det, att man ej bör nu dra ut några som helst konsekvenser i fråga om fästningen Boden, utan jag anser, att det enda Riksdagen för närvarande i den frågan bör fordra är att någon gång få veta den fulla sanningen.

Nu är ju detta ärende afgjort på förhand. Det har ock varit föremål för så många olycksöden. Först höll det på att slutligen afgöras vid ett söndagsplenum, som var afsedt för väckande af motioner vid motionstidens slut; på dagens föredragningslista står ärendet som bordlagdt blott en gång. I lagutskottet föreslogs i går, att till och med utskottet skulle justera förslaget till skrifvelse till Kungl. Maj:t i afvaktan på Andra kammarens beslut för att det skulle gå fort, ty man tyckes taga för gifvet, att Andra kammaren i militära frågor numera skall följa Första kammaren. I kväll har Första kammaren sammanträdde för att justera skrifvelseförslaget.

För min del kan jag, herr talman, icke nu vara med på några dylika konsekvenser af Bodenäfventyret, och då förslaget i sina detaljer är vilseledande, måste jag vidhålla mitt i reservationen gjorda yrkande om afslag å propositionen i denna del.

Vidare yttrade:

Herr Riström: Herr talman, mina herrar! Då denna fråga rör värnpliktige tillhörande Norrbottens regemente, skall jag be att få yttra några ord.

Jag anser i likhet med reservanten, att denna ändring af värnpliktslagen skulle medföra en kanske tyngre börda för de värnpliktige, än mången tror. Den kungl. propositionen, som för öfrigt är ganska dunkel, säger, att meningen är att uttaga en årskontingent på 300—400 man, om möjligt är på frivillighetens väg. Men tänk, om det icke är möjligt. Då blir det ett tvång, då bli de värnpliktige utkommenderade äfven mot sin vilja, om icke ett tillräckligt antal frivillige anmält sig. Nu kan det ju hända, att det första året ett tillräckligt antal anmäler sig på grund af uttrycket »skidlöpartjänst», ty det är ju gifvet, att många då skola lockas däraf. Men andra året, då de fått se, hvad de skola uträdda, finna de kanske, att det ej var så lätt, och då blir det kanske högst få om ens någon, som anmäler sig. Då blir det att vidtaga tvångsåtgärder. Men just den omständigheten, att det icke i utskottets utlåtande säges klart ifrån angående frivilligheten utan endast står »så långt som möjligt anlita denna utväg», gör, att jag måste motsätta mig förslaget. Hade det tydligt stått, att dessa värnpliktige skulle

uttagas endast på frivillighetens väg, skulle jag för min del ej haft något att erinra mot saken.

*Om ändrad
tydelse af §
27 mom. i
värnplikts-
lagen.
(Forts.)*

Värnplikten är för befolkningen där uppe i öfre Norrland en svår börda, och man anser den redan i dess nuvarande form för tung, ty småbönderna däruppe, som skola vara af med sina pojkar — somliga ha 4 eller 5, andra 3 o. s. v. — anse det förlärligt tungt för sig att ha dem borta i åtta månader, vanligtvis under den tid på året, då de bäst behöfvas, och med de priser, som gälla på arbetsmarknaden, ha de icke råd att lega andra i deras ställe. Det gör, att den tendensen allt mer griper omkring sig, att pojkar, när de bli 18—20 år gamla, resa till Amerika för att undgå denna börda. Därför anser jag, att det skadar mer än det gagnar försvaret, om Riksdagen pålägger dem ytterligare bördor. Tyngre bördor skulle föranleda till ännu större tendenser till emigration i värnpliktsåldern, så att vi till slut kanske icke ha några värnpliktige mer.

Jag skall därför, herr talman, be att få yrka afslag på denna del af lagutskottets förslag samt bifall till reservationens slutkläm: att ifrågavarande proposition måtte bifallas, såvidt den afser medicine kandidaters och tandläkares värnplikt, men i öfrigt afslås.

Herr Widén: Herr talman, mina herrar! Detta ärende har hänvisats till lagutskottet af den anledningen, att det innefattar en ändring af värnpliktslagen. Det är emellertid icke att undra på, om lagutskottet i början känt sig en smula tveksamt, då det haft att behandla ett ärende af detta slag, som i allmänhet brukar gå till statsutskottet. Åtminstone har detta varit förhållandet med mig. Därför har jag också sökt att så långt som möjligt på sådana håll, där man kunde antagas ha fullt reda på saken, skaffa mig upplysning om, hur med densamma förhåller sig samt huruvida förslaget medför några betänkligheter eller ej. Jag har således, innan saken förekom till behandling inom utskottet, hört mig för hos en ledamot här i kammaren, som tillika är medlem af försvarskommittén, och har äfven skriftligen satt mig i förbindelse med den nuvarande kommandanten i Boden, generalmajor Tingsten, för att höra hans mening. Jag har sålunda sökt sätta mig in i frågan så mycket som möjligt.

Nu är det, som den förste talaren sade, så, att, när det gäller Boden, man i allmänhet känner sig en smula mera betänksam, än i vanliga fall. Men jag tror, att när han talade om »miljoner på miljoner» i sammanhang med denna fråga, då såg han saker, som med densamma ingenting ha att göra. Af den kungl. propositionen finna vi, att Kungl. Maj:t förmenar, att den här saken skall kunna ekonomiskt inordna sig inom de anslag Kungl. Maj:t har, utom för det första året, då det skulle fordras ytter-

Om ändrad lydelse af § 27 mom. 1 värnpliktslagen.
(Forts.)

ligare 14,076 kronor. Och då har man väl ej rätt att tala om miljoner.

Nu är det enligt mitt förmenande så, att Kungl. Maj:t redan har rättighet att kommendera värnpliktige till skidlöpartjänst i Boden. Anledningen till att Kungl. Maj:t i detta fall behöft draga saken under Riksdagen är den, att genom den förändring i värnpliktslagen, som vidtogs i fjol, bestämdes, att de värnpliktige vid fotfolket skulle fullgöra rekrytmötet under andra året och således icke utan ändring i lagen kunna inkallas redan under det första. Nu blir det naturligtvis opraktiskt att ställa så till, att denna skidlöpartjänstgöring skulle fullgöras under ett kalenderår, hvaraf skulle följa, att de värnpliktige ej kunde kvarhållas öfver ett årsskifte. Det blir mera praktiskt, om de få fullgöra värnplikten i ett sammanhang från den 1 oktober, då de skulle komma dit, till omkring den 1 april, d. v. s. fördelas på två år med en del under första året och en del det andra året. Det är emellertid långt ifrån så att värnpliktstiden skulle bli längre; antalet öfningsdagar kommer att bli alldeles detsamma som förut. Den enda skillnaden, som skulle uppstå, är att de värnpliktiges rekrytmöte och första repetitionsöfning få fullgöras i ett sammanhang, hvilket de värnpliktige själfva, föreställer jag mig, skola betrakta som en förmån i stället för en olägenhet, liksom äfven att de få fullgöra värnplikten under den del af året, då de torde hafva bästa tiden därtill, nämligen om vintern. Det är sålunda icke fråga om att pålägga de värnpliktige några ytterligare bördor, såvidt jag kan finna. Det synes mig därför också vara all sannolikhet för att de skola vara villiga att låta anteckna sig till denna tjänstgöring, icke blott för skidlöpartjänstens skull, utan äfven därför att de få fullgöra värnplikten under den del af året, då de ha bästa tiden, samt med rekrytmötet och första repetitionsöfningen i en följd.

Jag var och är fortfarande af den mening, att uttagningen af dessa värnpliktige *bör* ske på frivillighetens väg, men jag vill icke, att detta skall sättas in i själfva lagen. Man har i andra fall, där uttagning i regel sker på frivillighetens grund, icke satt in detta i värnpliktslagen, utan gifvit det som en anvisning åt Kungl. Maj:t. Det är så utskottet velat göra äfven här, genom att sätta in detta i sin motivering, så att det kommer in i Riksdagens skrifvelse. Härigenom får Kungl. Maj:t en stark förpliktelse att låta uttagningen ske frivilligt. Och det anser jag för min del vara nog.

Ej heller synes reservantens tal befogadt, att man här gömt undan för de värnpliktige tjänstgöringens verkliga beskaffenhet, då man talat om allenast skidlöpartjänst. Det ligger i sakens natur, att de öfningar, som komma att bedrivas, icke kunna inskränka sig till öfning i skidlöpning; något sådant kan naturligtvis icke sättas i fråga. Att de värnpliktige komma att få

exercera och göra åtskilliga andra öfningar, behöfver därför icke särskildt påpekas. Och hvad vakttjänstgöringen angår, så säges det ju i den kungl. propositionen, att den skulle ifrågakomma hvar tjugonde, högst hvar fjortonde dag och det blir ju icke så farligt.

Det är för mig klart, att de två ändamål, som Kungl. Maj:t här vill vinna, nämligen öfning i skidlöpartjänst och Bodens bevakning, bägge två äro synnerligen viktiga ändamål. Hvad skidlöpartjänsten beträffar, så torde vi inse detta allesammans. För att det nu skall bli en öfning af något värde, så får man naturligtvis icke tänka sig skidlöpningen i samma form som den bedrifves t. ex. här i Stockholm eller annorstädes, där en del af truppen tillfälligtvis, någon gång, är ute med skidor, utan öfnin-garne måste äga rum i en landsända med ett sådant klimat, att de kunna bedrifvas i större omfattning och mera konsekvent, alltså i Norrland. Det andra viktiga önskemålet, som man vill vinna eller att få bevakning vid Boden under en tid, då till-räcklig sådan eljest icke är där, är också, synes mig, högeligen viktigt. Här har jag i min hand en skrifvelse från kommen-danten i Boden, och där fäster han uppmärksamheten på, att det under större delen af oktober månad endast finnes befäls-personal och en mycket reducerad volontärstyrka däruppe; med november komma fältartilleridetachmentets värnpliktige, omkring 100 man, och de utgöra de enda vapenföra värnpliktige i Boden tills under första tredjedelen af mars. Detta gör, att under omkring en månad alls icke några vapenföra värnpliktige äro i tjänstgöring vid Boden, och att under därpå följande fyra må-nader finnas allenast omkring 100 sådana. Det är ju icke tänk-bart att låta en fästning, på hvilken det blifvit nedlagdt så myc-cket penningar, under vissa delar af året vara så godt som utan bevakning. Det har därför föreslagits flera andra sätt att af-hjälpa den bristen, men dessa hafva alla ställt sig åtskilligt myc-cket dyrare än det nu föreslagna. Jag tror, att det vore synner-ligen praktiskt att på detta sätt, låt vara provisoriskt, lösa Bo-dens bevakningsfråga, och det är enligt min mening fara i dröjs-mål, hvarför man bör vidtaga åtgärder redan i år, så att man när oktober kommer har saken ordnad och slipper tillgripa till-fälliga och kostsamma åtgärder. Jag har med ett ord icke kunnat finna annat än att detta sätt är mycket bättre och billigare än något af de andra förslag, som nämnas i den kungl. proposition-en såsom afsedda att tjäna detta ändamål.

Jag upprepar än en gång, att man bör kunna få värnplik-tige till denna tjänstgöring mycket väl på frivillighetens väg; därom är jag fullkomligt öfvertygad. Det synes mig fullt till-räckligt med att Riksdagen, såsom skulle ske, om föreliggande utskottsbetänkande blir godkändt, så att säga tager fasta på hvad Kungl. Maj:t själf sagt angående uttagning på frivillighetens

*Om ändrad
lydelse af §
27 mom. 1
värnplikts-
lagen.*

(Forts.)

Om ändrad lydelse af § 27 mom. i värnplikts-lagen.
(Forts.)

väg. Det är enligt mitt förmenande det mesta man i det hänseendet behöfver åstadkomma.

Jag skall därför be att få yrka bifall till lagutskottets förslag i dess helhet, sålunda icke blott i den punkt, som rör läkarna, utan äfven i den nu ifrågakvarande punkten.

Häruti instämde herrar *Petersson* i Dänningelanda och *Berggren*.

Herr Jansson i Edsbäcken: Jag anser mig skyldig konstatera riktigheten af den förste ärade talarens meddelande, då han sade, att fem ledamöter i utskottet ställt sig afvisande. Då äfven jag tillhör dessa fem, anser jag mig böra upplysa, att anledningen till att jag icke står här som reservant är den, att jag vid justeringen af beslutet i ärendet inom utskottet hade ledighet från riksdagsgöromålen och alltså icke var närvarande, då utlåtandet justerades. Jag sade då visserligen inom utskottet, att jag möjligen kunde vara med på förslaget under den förutsättningen, att i lagen inrycktes en bestämmelse, att dessa uttagningar icke under några förhållanden skulle kunna ske annat än på frivillighetens väg.

Nu är det visserligen i motiveringen något taladt om frivilligheten, men det är dock i alla fall tämligen lösligt, ty inskrifningsmyndigheterna komma naturligtvis icke att gå till lagutskottets utlåtande och se efter hur utskottet motiverat sitt bifall till bestämmelsen i fråga. Och när jag icke fick in mitt yrkande i lagtexten, så att saken blef fullt klar och tydlig, anser jag mig vara oförhindrad att yrka afslag på utskottets utlåtande i denna del och ansluta mig till herr Lindhagens reservation.

Chefen för landtförsvarsdepartementet, herr statsrådet Malm: Jag vill till en början inlägga en bestämd gensaga mot antydningarna om att Kungl. Maj:t i denna proposition velat föra vare sig Riksdagen eller de värnpliktige bakom ljuset. Jag har följt alldeles öppna och ärliga vägar i detta afseende och framlagt förslaget för att såvidt möjligt utan ökade kostnader och utan att tvinga de värnpliktige råda bot för den faktiska brist, som förefanns vid Boden, såväl beträffande besättningsstyrkan som ock rörande bevakningen. Jag skall be att få ytterligare tillägga några ord.

I reservationen har antydts, att detta skulle innebära en utvidgning af värnplikten. Så är icke fallet. Icke en timme mer har man begärt af de värnpliktige. Man har, såsom äfven här blifvit antydt, endast velat få upp värnpliktige under den del af året, då där fattades besättning, nämligen under vintermånaderna, och att döma af de ansökningar, som kommit in till Kungl. Maj:t, och äfven af de uttalanden, som gjorts af volontärer, tror jag

mig kunna säga, att det icke skall bli svårt att på frivillighetens väg få upp så många, som man behöfver. Jag vill också ånyo påpeka, hvad som redan är framhållet, nämligen att många värnpliktige, att döma af samma förhållande, som jag nyss påpekat, högeligen åstunda att under vintern få fullgöra sin tjänstgöring, då de sålunda kunna få göra undan den på en årstid, som måhända ej är så lämplig för deras civila arbete. Vi skola för öfrigt komma ihåg, att denna uttagning omfattar endast omkring en på hundra.

Det antyddes vidare, att detta skulle innebära ökade kostnader. Jag nämnde dock förut, att förslaget kommit fram bland annat i syfte att åstadkomma besparingar, och jag vågar säga, att detta är ett af de få tillfällen, då det förunnas en krigsminister att få framlägga ett förslag, som är ägnadt att öka effektiviteten af vårt försvar, samtidigt som det bör medföra minskade kostnader. Bristen på folk i Boden måste ju ovillkorligen afhjälpas. Det är af 1905 års Bodenkommitté framhållet, huru nödvändigt det är att hafva en tillfyllestgörande och effektiv bevakning. Vid min första riksdag såsom statsråd framhölls här i kammaren, att bevakningen måste vara mera effektiv. Man har sökt åstadkomma detta genom ökning af poliskåren och på många andra sätt. I sådant syfte har man ditkommenderat stampersonal samt volontär- och korpralskolor från södra och mellersta delarna af riket, men det räcker emellertid icke. Kommendanten har nödgats komma in med framställningar att få ditbeordrat indelt manskap mot daglig ersättning. Sålunda måste Kungl. Maj:t, därför att det var absolut nödvändigt, under förra vintern anslå en summa af omkring 20,000 kronor för att kunna anskaffa erforderligt bevakningsmanskap, och för vakttjänstgöringen under denna vinter har kommendanten gjort framställning om en summa på 35,000 kronor. Äfven om indelt manskap skickas till Boden, tillgodoses i alla fall icke i nöjaktig mån behovet af säkerhetsbesättning. Om man jämför dessa summor med den kostnad, som anordnandet af denna utbildning i skidlöpartjänst skulle kräfva, finner man af den kungl. propositionen, att kostnaderna genom denna anordning böra kunna i väsentlig mån nedbringas. Jag vågar icke angifva summan, men jag tror mig kunna säga, att den skall kunna nedbringas med ett eller annat tiotusental kronor och båda ändamålen fyllas på ett effektivare sätt.

I reservationen är äfven anfördt, att denna fråga borde behandlas i sitt stora sammanhang. Jag vill emellertid fästa herrarnes uppmärksamhet på det förhållandet, att hela saken är provisorisk. Innan frågan öfverlämnades till Riksdagen, rådgjorde jag med vederbörande inom parlamentariska försvarskommittén, och, såvidt jag kunde förstå, fanns där ingen, som icke ansåg, att denna fråga utan ringaste risk skulle kunna direkt behandlas af Riksdagen. Därtill fanns desto mera skäl, som man,

*Om ändrad
lydelse af §
27 mom. i
värnplikts-
lagen.*

(Forts.)

*Om ändrad
lydelse af §
27 mom. 1
värnplikts-
lagen.
(Forts.)*

ifall frågan icke nu skulle bli löst, antagligen skulle nödgas att för nästa vinter ytterligare ikläda sig en kostnad af 40, kanske till och med 50 tusen kronor för att få inbeordradt indelt manskap till erforderligt antal. Dessutom ligger under parlamentariska försvarskommitténs behandling äfven värnpliktslagens § 27, och vare sig kommittén behandlar frågan på det ena eller andra sättet, förefinnes alltid möjlighet för kommittén att yttra sig om nämnda § i detta afseende, och det lär kommittén väl icke underlåta att göra, därest den finner anledning därtill.

Det är vidare framhållet, att en bestämmelse därom, att uttagning till denna skidlöpartjänst skall ske på frivillighetens väg, borde inflyta i själfva värnpliktslagen. Det skulle dock, enligt hvad redan antydts, strida mot all praxis i sådant afseende. Jag vill hemställa till hvar och en af herrarne, huruvida det verkligen skulle kunna finnas möjlighet för att en krigsminister, sedan Riksdagen enhälligt och så kraftigt framhållit, att uttagningen skall ske på frivillighetens väg, det oaktadt skrede till tvångsåtgärder, innan han därom hört sig för hos Riksdagen. Jag kan för min del icke tänka mig detta. Sålunda tror jag, att, äfven om icke bestämmelse därom inryckes i värnpliktslagen, saken i alla fall skall vara fullt betryggad.

Beträffande nu den öfriga tjänstgöring, som skulle krävas af dessa värnpliktige, nämligen vakttjänstgöring, kaserntjänst i öfrigt jämte vanlig värnpliktsutbildning i förening med denna skidlöpartjänst, så är det, såsom redan förut framhållits, klart och tydligt, att, äfven om det i värnpliktslagen står, att en värnpliktig uttages till skidlöpartjänst, det dock är i egenskap af värnpliktig, af fosterlandsförsvarare, som han uttages härtill, och däraf följer naturligtvis, att han måste utbildas äfven i annat än ren skidlöpartjänst. Hvad själfva vakttjänstgöringen beträffar, så är det ju sagdt i den kungliga propositionen, att den icke skulle äga rum mer än hvar tjugonde eller högst hvar fjortonde dag, och det är icke mycket. För öfrigt måste man förutsätta, att sådana instruktioner rörande utbildningen till skidlöpartjänst komma att utfärdas, att icke den öfriga utbildningen kommer att lida men däraf, och då faller det nästan af sig själf, att icke någon oftare återkommande vakttjänstgöring kan komma i fråga. Beträffande denna tjänstgöring vill jag säga, att det hör till själfva militärrycket, att sådan måste förekomma äfven på andra håll än vid kommendering till fästningen Boden. Vi ha ju vår bevakningstjänst, som förutsätter utbildning häruti, och jag vill för öfrigt framhålla, att såväl för karaktär som för vaksamhet, vakttjänstgöringen har en ganska stor betydelse.

Jag vill slutligen beträffande förslaget sålunda i sammanfattande form framhålla, att därest detsamma icke skulle af Riksdagen antagas, så komme däraf att förorsakas ökade kostnader, bristen på säkerhetsbesättning i Boden komme att kvarstå, det

skulle icke vara möjligt för värnpliktig vid fotfolket å fastlandet att få fullgöra sin tjänstgöring under vintern och slutligen skulle man icke ha någon möjlighet att på tillfredsställande sätt tillgodose utbildningen i skidlöpartjänst. Det är sagdt i reservationen, att man redan har öfningar i skidlöpartjänst vid åtskilliga regementen. Ja, det är sant, men det kan icke vara annan skidlöpartjänst än för de stamanställda, emedan de värnpliktige icke äro inne under vintern, och som vi veta finnas åtminstone vid infanteriet icke flera fast anställda än som behöfvas för underbefälets rekrytering. Om vi nu slå in på den bogen, att vi ha endast stammen utbildad i skidlöpartjänst, — och man behöfver mycket mera folk för patruller etc., — så skulle ju följden bli den, att man i allvarets stund nödgades att taga nästan allt befäl från truppen, och sådant kan icke gå för sig. Därför är det ur militär synpunkt angeläget att äfven värnpliktige kunna komma i tillfälle att utbildas i skidlöpartjänst. Såsom vi veta, är en bland svagheter i vår organisation den, att vi med nuvarande öfningstid icke ha tillfälle att på nöjaktigt sätt tillgodose vinterutbildningen. Fullständigt är väl knappast denna fråga afhjälpt med den nu föreslagna anordningen, men den innebär dock ett steg i den riktningen.

*Om ändrad
lydelse af §
27 mom. 1
värnplikts-
lagen.
(Forts.)*

Herr Thorsson: Herr talman, mina herrar! Jag kan icke underlåta att taga kammarens uppmärksamhet i anspråk några minuter. Denna fråga är icke så obetydlig, som herr statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet i sitt yttrande tycktes vilja framhålla och som lagutskottets ärade försvarare också sökte göra troligt. Det är väl ändock så, att, för den händelse det blir Riksdagens beslut att godkänna lagutskottets betänkande, konsekvensen af ett sådant beslut blir den, att Kungl. Maj:t skall kunna till tjänstgöring uppe vid Boden under fredstid kommendera större eller mindre kontingenter af beväringsmanskap, exempelvis nere från Skåne. De ha, såvidt jag kan förstå, största behöfvet af att lära sig åka skidor, och jag skulle därför rent af vilja sätta i fråga, om icke våra militära myndigheter skulle särskildt fästa sig därvid och kommendera upp värnpliktige just från de landsdelar, där icke beväringsmanskapet har möjlighet att utbilda sig i skidlöpning. Men jag har den föreställningen, att Bodens försvar och vakttjänstgöringen vid fästningen i första hand bör bestridas af sjätte arméfördelningen och att man icke bör tränga in på andra arméfördelningars område och taga ifrån dessa landsdelar det skydd, som eventuellt kan ligga i deras arméfördelningars nuvarande organisation och manskaps numerär.

Herr statsrådet säger, att denna anordning blir så billig, så billig. Ja, för all del, det är billigt så som det är uträknadt här, men när beväringsynglingarna ett par år anmält sig frivilligt

Om ändrad
lydelse af §
27 mom. 1
värnplikts-
lagen.
(Forts.)

blir det slut därmed och då kommer Kungl. Maj:t att tillgripa tvångskommendering och beordra folk från Skåne och Halland till tjänstgöring uppe i Boden. Då är det naturligt, om de bli uppkommenderade i oktober, att de vilja resa hem och hälsa på vid julen, äfven om kommandanten får litet mindre vaktmanskap under julhelgen, och vederbörande får mycket svårt att neka dem ledighet härför. Då blir nästa fråga, att vi för en resa hem skola skaffa fribiljetter till alla dessa, ty annars blir motviljan mot tjänstgöringen däruppe alltför stark. Således måste vi taga med äfven denna kostnad. Hur herrarna än vill se denna fråga, måste medgifvas, att denna anordning för med sig en hel del nu icke beräknade kostnader — ja, kanske herrar militärer ha beräknat dessa, ty det är verkligen i propositionen framhållet, att *reskostnadsanslaget* kommer att få vidkännas en märkbar ökning. Äfven om man icke räknar med, att de skola resa hem under helgerna, måste de dock forslas ett par hundra mil från Skåne upp till Boden och tillbaka igen.

Sedan har det framhållits, att det är en stor fördel att dessa ynglingar få börja sin tjänstgöring i oktober och sluta den i april. Jag medgifver, att det ligger en fördel för de värnpliktige däri, men jag kan ej antaga, att denna fördel är tillräckligt stor för att på frivillighetens grund få tillräckligt manskap till Boden. Är det verkligen allvar med talet om den frivilliga uttagningen, synes det mig, att det vore bra mycket rimligare, att för den kontingent af beväring, som från andra arméfördelningar skulle förläggas till Boden, medåfves, att, i likhet med hvad fallet är på Gottland, hela värnpliktstjänstgöringen finge fullgöras på en gång. Då skulle möjligtvis dessa värnpliktige på frivillighetens väg åtaga sig denna vakttjänstgöring i förening med den ifrågasatta skidlöparutbildningen.

Tar man nu några ynglingar från ett truppförband och några från ett annat och ytterligare några från ett tredje och fjärde och drager ihop uppe i Boden en kontingent på, som det säges, minst 300 eller 400 man, och låter dessa under rekrytskolan och den första repetitionsöfningen utbildas i skidlöpartjänst men sedan fullgöra de återstående två repetitionsöfningarna vid respektive truppförband, så synes det mig, som om denna utbildning i skidlöpartjänst blir hvarken »hackad eller malen», och jag vet egentligen icke, hvad den skall ha för en utomordentligt stor betydelse för annat än vakttjänstgöringen vid Boden — ja, jag ber om ursäkt, men det begriper jag icke. Jag förstår icke, hvad det skall ha för fördelar med sig att taga t. ex. fyra pojkar från Norra skånska infanteriregementet och fyra från Södra skånska infanteriregementet och låta dem lära sig åka skidor uppe vid Boden, då alla deras regementskamrater, tillsammans med hvilka de skola utbildas under repetitionsöfningarna, icke kunna denna ädla konst. Jag tror, att det är både rimligare och rättvisare

att begränsa uttagningen till den arméfördelning, hvarest herrar militärer har möjlighet att utöfver denna tvångskommendering till Boden vid sina respektive truppförband utbilda manskap till skidlöpartjänst, och därför anhåller jag, herr talman, att få yrka bifall till herr Lindhagens reservation.

*Om ändrad
lydelse af §
27 mom. 1
värnplikts-
lagen.*

(Forts.)

Herr Lindhagen: Herr Widén började sin framställning med att framhålla, att här gäller det uttagning till skidlöpartjänst, och slutade med att antyda, att det för öfrigt här var fråga om att vinna ett annat syfte, nämligen att skaffa erforderlig besättning till Boden. Redan denna metodik har fört hela herr Widéns resonemang på oriktig bog och ger kammaren en skef föreställning om huru det egentligen förhåller sig med denna fråga. Saken är den, att Kungl. Maj:t först och sist enligt sin uppfattning ansett behof föreligga att öka besättningen vid Boden och därför framlagt detta förslag. Hade ej ifrågavarande behof varit för handen, hade inte heller förslag framkommit angående skidlöpartjänst, och ännu mindre hade krigsministern haft anledning att, såsom han här gjort, framhålla en annan sak, nämligen att man genom förslaget kunde bereda vissa värnpliktige tillfälle att på ett år fullgöra värnplikten. Detta är en särskild fråga, som ej bör sammanblandas med denna, som vi ha att hålla oss till, nämligen besättningsfrågan uppe i Boden.

Nu sade herr krigsministern, att det här icke vore fråga om en utvidgning af värnplikten. Detta är äfven riktigt så till vida, som värnplikten icke skulle komma att ökas öfver de 240 dagarna. En ökning härutinnan kan man dock anse förefinnas, och den består däri, att såvidt jag kan förstå samma manskap skall tjänstgöra däruppe alla vintermånaderna. Det måste enligt mitt förmenande anses innebära en ökning af värnplikten att tjänstgöra i ett hårdt klimat med den stränga tjänstgöring, som anses vara förenad med vaktjänstgöring och garnisonstjänst. Att eventuellt tvinga värnpliktige därtill mot deras vilja blir en utvidgning af värnplikten. Herr krigsministern gaf visserligen det löftet, att det ej skulle komma i fråga att uttaga det erforderliga antalet värnpliktige på annat sätt än å frivillighetens väg. För min del vill jag nu icke alls betvifla, utan tror tvärtom fullt och fast, att vår nuvarande krigsminister kommer att uppfylla sitt löfte. Men jag vill fästa uppmärksamhet på, att det här är meningen att stifta en lag, gällande äfven för en tid, då till äfventyrs den nuvarande krigsministern icke är kvar på sin plats och således ej kan hafva tillfälle att infria sitt löfte, en lag, som alltså gäller äfven under kommande krigsministrars tid.

En annan af mig framhållen sak har hvarken herr Widén eller krigsministern inlåtit sig på. Om man tror sig på frivillighetens väg få det manskap, som skall användas för vaktjänstgöring, skall man ej locka med oriktiga förespeglingar. Det är

*Om ändrad
lydelse af §
27 mom. 1
värnplikts-
lagen.*

(Forts.)

enligt min uppfattning betänkligt, att, oaktadt förslagets syfte först och främst är att skaffa vaktmanskap till Boden och vidare att detta manskap skall fullgöra sina öfningar därstädes och dessutom utöfva skidlöpartjänst, man ej tydligen angifvit detta i lagen. I lagen talas ej om förstnämnda syfte, utan i denna är det endast tal om skidlöpartjänsten. Jag tror, att, om man skall bygga denna lag på frivilligheten, det då är nödigt, att i lagen finnes uttryckt, hvad de värnpliktige skola frivilligt fullgöra.

Slutligen framhöll herr krigsministern, att frågans lösning skulle ställa sig dyrare, om detta förslag icke bifölles. Ja, det vet man ej hvarför så skulle blifva förhållandet. Därom finns ej någon utredning i propositionen, utan det är något som herr krigsministern nu på rak arm hugger till med. Af propositionen framgår endast, att förslaget medför ökade kostnader, som skulle belöpa sig till omkring 14,000 kronor. Man saknar erfarenhet från gångna tider, om besättningsfrågan, ordnad på annat sätt, skulle medföra ökade kostnader, liksom ingen kontroll finnes på den nu framkastade uppgiften, att saken, om ej förslaget antages, måste ordnas på annat sätt, och att detta blefve dyrare. Men det är ju ofta så, att man för att få ett sådant förslag igenom framhåller, att i annat fall kostnaderna blifva icke mindre utan snarare högre. Sedan förslaget väl blifvit antaget, framkomma emellertid andra konsekvenser af detsamma, hvilka medföra verkligen stora och nya kostnader.

En särskildt sjuk punkt i denna sak, som hvarken herr Widén eller krigsministern förklarar, är, hvarför man i fråga om denna lag till skillnad från andra lagar ej skrifvit hvad man menar utan något annat.

Herr Pettersson i Södertälje: Herr talman, mina herrar! Naturligtvis finnes det ett visst fog för de betänkligheter, som herr Lindhagen framställt; visst kan man känna sig betänksam gentemot ett förslag att provisoriskt ordna Bodens besättning, när den frågan i sin helhet hvilat hos en kommitté, och visst må man draga öronen åt sig, när det är fråga om ändring af värnpliktslagen, hvilken ändring ju *kan* uppfattas som en skärpning af värnpliktstungan. Men när det gäller att fatta position i frågan, måste man naturligtvis mot betänkligheterna väga de skäl, som anförts för förslaget, och jag tror, att vill man utan fördomar opartiskt granska dessa skäl, så måste man erkänna, att de äro tillräckligt starka för att uppväga betänkligheterna och motivera ett bifall. Herr Lindhagen klandrade, att man sagt, att ett bifall till förslaget skulle medföra fördelar för de värnpliktige och att det skulle innebära en fördel att utbilda skidlöpare däruppe i Norrbotten. Han erinrar, att behovet af skidlöpare icke gifvit anledning till förslaget. Men ingen har heller sagt detta. Anledningen till förslaget framgår af det vid den

kungl. propositionen fogade statsrådsprotokollet, där det framhålls, att anledningen till förslaget framställande varit nödvändigheten att provisoriskt ordna besättningsfrågan vid Boden. Men om man sedan finner, att förslaget också medför andra fördelar, så är det väl ej något ondt i det. Jag är säker på, att det för många värnpliktige vore en fördel att få tjänstgöra de bägge första åren i en följd. Jag är också säker på, att inga svårigheter skulle visa sig vara förenade med att få ut dessa skidlöpare på frivillighetens väg, hvilken väg, enligt herr krigsministerns löfte, skulle uteslutande komma att begagnas, om propositionen bifalles.

Nu säger herr Thorsson, att han ej kan förstå nyttan af utbildning i skidlöpartjänst. Mig synes dock, att de i ärendet hörda militära myndigheterna gifvit skäl för påståendet, att det har sin stora betydelse att få denna utbildning ordnad.

Att det kommer att ställa sig billigare med den nu föreslagna anordningen än med anskaffande af särskildt vaktmanskap, som måste särskildt aflönas, synes äfven vara uppenbart.

Huru jag än ser saken, kommer jag till det slut, att de betänkligheter, som kunna uppställas mot förslaget, äro små gentemot de starka skäl, som tala för detsamma, och jag ber därför att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Kronlund: Herr talman, mina herrar! Jag anser, att vi böra begränsa denna fråga till de dimensioner den verkligen har och icke, såsom flera talare gjort, blanda in en hel del andra frågor. För min del håller jag före, att den uttagning, hvarom här är fråga, kommer att ske på frivillighetens väg, ty den innebär så stora fördelar för den värnpliktige, att han med glädje och förtjusning kommer att omfatta densamma. Äfven om man skulle nödgas tillgripa tvångsuttagning, kan jag aldrig tänka mig, att krigsstyrelsen kommer att förfara på sådant sätt, att den till vakttjänstgöring vid Boden uttager skåningar och transporterar dem dit upp från Skåne. Hvad Skåne beträffar tror jag, att herr Thorsson sålunda kan vara alldeles lugn. Vidare anser jag, att statsrådet och chefen för kungl. landtförsvarsdepartementet så tydligt och påtagligt framhållit, att här är en besparing att göra. Det är, såsom den näst föregående talaren framhöll, en fördel för de värnpliktige att få tjänstgöra båda åren i ett sträck och under vintern. För allmozhebben, för landtbrukarehemmen uppe i Norrland är värnpliktstungan särskildt besvärande, därför att den inträffar på sommaren, då folket har som mest att göra. Genom att tjänstgöringen förläggas till vintern kommer otvifvelaktigt åtskilliga fördelar att vinnas, och man bör icke, såsom en föregående talare gjorde, söka förringa skidlöpartjänstgöringen. Jag tror med bestämdhet, att skidlöpartjänstgöringen kommer att under ett krig i Norrland spela

*Om ändrad
tydelse af §
27 mom. 1
värnplikts-
lagen.
(Forts.)*

Om ändrad lydelse af § 27 mom. 1 värnpliktslagen. samma roll som rytteriet i öfriga delar af landet, och särskildt i de delar af Norrland, som lida brist på vägar, kommer den att blifva af ofantligt stort värde.

(Forts.) Af dessa skäl ber jag att få yrka bifall till lagutskottets förslag.

Herr Widén: Herr talman, mina herrar! Jag begärde ordet med anledning af representantens för Skåne yttrande i denna fråga. Jag finner det nämligen nödigt att än ytterligare fästa uppmärksamheten på tvenne förut berörda viktiga synpunkter i denna fråga. Den första är att, enligt gällande värnpliktslag, intet torde hindra Kungl. Maj:t att kommendera värnpliktige till skidlöpartjänstgöring. Hvad Kungl. Maj:t här begär och utskottet tillstyrkt är att få saken ordnad på ett praktiskt sätt, så att den ifrågavarande tjänstgöringen må kunna taga sin början redan *under första året* och fortgå in på det andra med den första repetitionsöfningen i en följd efter rekrytmötet. Hvad frivilligheten beträffar är redan framhållet, att hvad som härvid bör locka de värnpliktige är icke endast skidlöpartjänstgöringen, utan äfven att de få fullgöra rekryt- och den första repetitionsöfningen i en följd och under vintern. Att detta, åtminstone i de nordliga delarna af vårt land, måste anses som en stor förmån, är uppenbart, och jag tror därför, att man icke behöfver hysa några farhågor för att icke få folk på frivillighetens väg. — Vidkommande skåningarne torde det måhända vara så, att de äro mindre lämpliga för skidlöpartjänstgöring; men härtill får väl då Kungl. Maj:t taga hänsyn. Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr Thorsson: Herr talman! Endast ett par ord. Jag vill på intet sätt förringa skidlöparens uppgift i spaningstjänst, jag tillät mig endast betvifla, att det ändamål, som Kungl. Maj:t afsett att vinna, ernås på ett för spaningstjänsten tillfredsställande sätt, på det sätt Kungl. Maj:t föreslagit. Om Kungl. Maj:t uttager 4 eller 5 man från ett regemente, 5 å 10 från ett annat och kommenderar dem till Boden för att där utföra skidlöpartjänst, och dessa sedan skola fullfölja sin utbildning vid det regemente, de på grund af sin boningsort tillhöra, kan jag icke tänka mig, att Kungl. Maj:t för Bodens försvar uttager några man från ett regemente i t. ex. Skåne och några från ett annat regemente i Halland, därför att dessa frivilligt eller genom kommendering utbildats till skidlöpare, de böra väl stanna vid det truppförband de tillhöra, och skulle verkligen krävas manskap från andra arméfördelningar till Bodens försvar, lär Kungl. Maj:t icke vara betjänt med mindre styrka än hela eller afsevärda delar af truppförband för att icke tala om arméfördelningar, och då vågar jag hysa den uppfattningen, att om 1 på 100 kan åka skidor blir det af ringa betydelse för försvaret.

Herr Andersson i Skifarp: Herr talman! Jag tror icke, att vi behöfva vara rädda för, att skåningarna skola komma upp till Boden, ty så länge det finnes förnuftigt folk i krigsstyrelsen, tagas de nog icke dit, för så vidt icke några frivilliga skulle anmäla sig, och det lärer väl icke bli många. Man har försökt att göra denna fråga till en stor fråga, i det man, såsom herr Lindhagen gjorde, erinrat om, att vi redan lagt ned så stora kostnader på Boden, att vi böra vara betänksamma, då det gäller nya sådana. Men då böra vi ju också ställa om så, att det finnes besättning i Boden. Om vi nu icke antaga detta ändringsförslag, nödgas vi, såsom herr krigsministern nämnde, antingen skaffa manskap dit upp under den tid, andra trupper icke äro där, eller också öka de värnpliktiges öfningstid till ett år. Jag undrar, hvilketdera herrarne helst vilja, taga detta förslag eller 365 dagar för alla värnpliktige. Om vi antaga förslaget, innebär detta ingenting annat än hvad vi förra året beslutade beträffande flottan. Kungl. Maj:t nödgades då gå in till Riksdagen med begäran att på frivillighetens väg få taga ut en viss del till flottan, så att en del af flottan skulle kunna stå i ständig beredskap. Jag finner ingen skillnad mellan detta och det nu föreliggande förslaget. Då dessutom, enligt min mening, Kungl. Maj:ts af utskottet tillstyrkta förslag blir billigare, kan jag icke annat än yrka bifall till detsamma.

*Om ändrad
lydelse af §
27 mom. i
värnplikts-
lagen.
(Forts.)*

Öfverläggningen var härmed slutad. I enlighet med de där-
under afgifna yrkandena gaf herr talmannen propositioner dels
på bifall till lagutskottets hemställan i dess förenämnda utlå-
tande nr 1, dels på afslag därå och bifall i stället till den af
herr Lindhagen afgifna, vid utlåtandet fogade reservationen; och
fann herr talmannen den förra propositionen vara med öfver-
vägande ja besvarad. Votering begärdes emellertid, i anledning
hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs följande omröstnings-
proposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller lagutskottets hemstäl-
lan i utskottets förevarande utlåtande nr 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren med afslag å utskottets berörda
hemställan, bifallit den af herr Lindhagen afgifna, vid utlåtandet
fogade reservationen.

Voteringen utföll med 123 ja mot 48 nej, hvadan kamma-
ren bifallit den af utskottet i dess förutnämnda utlåtande nr 1
gjorda hemställan.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag angående det i nästföregående paragraf omförmälda ärende.

§ 7.

Anmälades och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse till Konungen i anledning af Kungl. Maj:ts proposition nr 19, med förslag till lag om ändrad lydelse af § 27 mom. 1 värnpliktslagen den 14 juni 1901.

§ 8.

Härefter aflämnade herr *Lindhagen* en motion, nr 211, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändring af tullsatserna för kaffe och kaffesurrogat.

Denna motion bordlades på begäran.

§ 9.

Ordet lämnades härpå till

Interpellation.

Herr Johansson i Stockholm, som yttrade: Herr talman! Den tid, som förflutit, sedan 1901 års lag angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete, blef gällande, har allt tydligare gifvit vid handen, att denna lag är i många afseenden bristfällig. Det har sålunda mot densamma anmärkts:

att lagen till sin omfattning är allt för begränsad, därigenom att den utelämnar landtarbetarna, sjöfolket och äfven stora grupper handtverksarbetare;

att karenstiden är för lång;

att ej försäkringsplikt är genom lagen fastställd;

att den ersättning, som skadad arbetare genom lagen tillförsäkrats vid öfvergående olycksfall, är för knapp;

att de lifräntor, som skola utgå vid skada, som medfört bestående invaliditet, äro otillräckliga, m. m.

De försök, som i Riksdagen vid olika tillfällen gjorts, syftande till ändringar af lagen i här antydda riktningar, ha dock ej medfört afsedt resultat. Däremot har regeringen anmodat riksförsäkringsanstalten att till civildepartementet inkomma med yttrande och förslag, angående huruvida lagen kunde anses vara i alla delar lämpad efter behofvet, därvid det särskildt hade synts departementschefen kunna ifrågasättas, bland annat om ej den så kallade karenstiden lämpligen borde förkortas samt om nu gällande bestämmelser i afseende å lifräntas utgörande vore tillräckligt betryggande.

Detta anmodande gjordes i skrifvelse af den 22 januari 1907

Interpellation.
(Forts.)

från dåvarande chefen för civildepartementet samt har riksförsäkringsanstalten sedermera genom nådig remiss den 13 september 1907 anbefallts att äfven afgifva yttrande i anledning af en utaf Riksdagen den 29 maj 1907 till Kungl. Maj:t aflåten skrifvelse, däri Riksdagen anhållit, att Kungl. Maj:t tacktes, i sammanhang med omarbetning af lagen angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete, taga i öfvervägande, huruvida icke riksförsäkringsanstaltens skyldighet att vid inträffade olycksfall i arbete afgifva utlåtande skulle kunna, på sätt i skrifvelsen närmare angafs, utsträckas.

Den gång Andra kammaren fattade sitt omförmälda beslut, förelåg till kammarens behandling ytterligare förslag syftande till beslut om omedelbara förändringar af lagen i fråga. Herr A. J. Christiernson m. fl. hade nämligen i motion yrkat,

att Riksdagen måtte besluta att i lag angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete göra följande ändringar:

a) att den i § 4 bestämda karenstiden af sextio dagar måtte nedsättas till tre dagar;

b) att den i § 4 stadgade sjukhjälp af en krona pr dag måtte höjas till en krona och femtio öre; samt

c) att den i § 4 bestämda lifräntan af trehundra kronor måtte höjas till fyrahundrafemtio kronor samt öfriga ersättningsbelopp i proportion därmed ökas, begravningshjälp från sextio till nittio kronor, änkas lifränta från etthundratjugu till etthundraåttio kronor samt minderårigt barns lifränta från sextio till nittio kronor.

Sammansatta stats- och lagutskottet yttrade bland annat med anledning af denna motion:

Vidkommande den af motionären ifrågasatta inskränkningen af den så kallade karenstiden, ansåg utskottet, i likhet med motionären, att den i lagen bestämda tiden af 60 dagar måste betraktas såsom allt för lång för ett behörigt tillgodoseende af den skadades berättigade intresse af understöd under sjukdom eller invaliditet.

Utskottet anför därpå en del skäl för denna sin uppfattning och fortsätter därefter:

Af dessa sålunda påpekade omständigheter torde med all tydlighet framgå, att behof föreligger af den nu gällande karenstidens inskränkning och utskottet vill icke bestrida, att en sådan begränsning möjligen bör sättas till den af motionären föreslagna eller tre dagar.

Utskottet ansåg emellertid ej, då, såsom förut omförmäls, frågan var föremål för utredning inom riksförsäkringsanstalten, att Riksdagen skulle, på sätt motionären föreslagit, redan vid den tidpunkten besluta sig för en sådan förändring af lagen.

Beträffande motionärens yrkande om höjning af ersättningsbeloppen höll äfven utskottet före, att desamma genom lagens

Interpellation.
(Forts.)

bestämmelser måste anses allt för knappt tillmätta. Men ville utskottet ej heller härom föregripa behöflig utredning och ansåg sig i saknad af sådan ej heller i denna del böra förorda motionen.

Trots de starka skäl, som i allmänhet kunna förebringas mot att Riksdagen skulle genom definitivt besluts fattande föregripa en pågående utredning, hade två af utskottets ledamöter reservationsvis föreslagit, att Riksdagen måtte bifalla herr Christiernsons yrkande, i hvad det gällde nedsättning af karenstiden till 3 dagar. Detta reservationsyttrande samlade inom Andra kammaren 82 röster.

Äfven vid 1908 års riksdag väcktes olika motioner om förevarande lags revidering, men äfven då afslogos dessa yrkanden förnämligast under motivering af pågående utredningar om lagens revidering.

Af det anförda torde med önskvärd tydlighet framgå att behovet af förändringar och förbättringar af ifrågavarande lag redan länge gjort sig gällande och att det allenast är den omständigheten, att frågan legat under utredning, som förhindrat, att icke redan beslut om förändringar till ett bättre blifvit fattade.

Under dessa förhållanden synes det mig ligga synnerligt stor vikt uppå, att icke behöfliga utredningar utsträckas utöfver den tid, som är alldeles nödvändig.

Enligt hvad känt är, har riksförsäkringsanstalten afgifvit utlåtande och förslag i ärendet den 10 januari 1908, hvilket utlåtande därefter genom remiss af den 20 mars samma år hänsköts till kommerskollegium för utlåtandes afgifvande. Likaledes är känt, att kommerskollegium i den 15 april 1909 dagtecknadit utlåtande fullgjort detta uppdrag.

På grund af hvad jag sålunda anført, hemställer jag om Andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för civildepartementet få framställa följande fråga:

Är herr civilministern betänkt på att förelägga Riksdagen förslag till revidering af lag angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete?

Och i så fall: när kan sådant förslag vara att förvänta?

Herr Johanssons i Stockholm ifrågavarande anhållan blef af kammaren bifallen.

§ 10.

Till bordläggning anmälades:

statsutskottets utlåtande nr 9, angående Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under andra, tredje, fjärde, femte, sjätte, sjunde och åttonde hufvudtitlarne gjorda framställningar om

anslag för beredande af extra lönetillägg för år 1910 åt en del tjänstemän och betjante m. m.;

bankoutskottets utlåtande nr 3, angående riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit, sedan ansvarsfrihet senast tillerkändes fullmäktige i nämnda kontor;

lagutskottets utlåtanden:

nr 4, i anledning af Kungl. Maj:ts propositioner med förslag till lagar, innefattande ändring *dels* i gällande stadganden om nattvardsgång, *dels* i 2 kapitlet 3, 4 och 8 §§ kyrkolagen, *dels* ock i 2 kapitlet 13 § samma lag; och

nr 5, i anledning af verkställd granskning af justitieombudsmannens ämbetsförvaltning; samt

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 6, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till direktionen för Mariefreds sjukstuga af visst Grips-holms slott tillhörande område;

nr 7, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till Mariefreds och Kärnbo församlingar af förra Djurgårdsinspektorsbostället Vik nr 1;

nr 8, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till staden Mariestad af ett inom nämnda stad beläget kronomagasin m. m.;

nr 9, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af kronans andel i den till roten nr 1 Gäst af Gotlands andra båtsmanskompani hörande torplägenhet; och

nr 10, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen om ändrad lydelse af 59 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

§ 11.

Vidare anmäldes och godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 11, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition om ändrad lydelse af 35 § 1 mom. brännvinsförsäljningsförordningen; och

nr 12, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse af 1 § 3 mom. i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning af maltdrycker.

§ 12.

Justerades protokollsutdrag.

§ 13.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades:

herr	<i>Andersson</i>	i Grimbo	under 5 dagar fr. o. m. den 14 februari,
»	<i>Olsson</i>	i See	» 3 » » » 15 »
»	<i>Nilsson</i>	i Malmö	» 6 » » » 14 »
»	<i>Nilsson</i>	i Bonarp	» 8 » » » 14 »
»	<i>Gripenstedt</i>		» 3 » » » 14 »
»	<i>Jonsson</i>	i Hökhult	» 5 » » » 14 »
»	<i>Camitz</i>		» 3 » » » 14 » och
»	<i>Larsson</i>	i Klagstorp	» 4 » » » 16 » .

Härefter åtskildes kammarrens ledamöter kl. 3,42 e. m.

In fidem

Per Cronvall.

Tisdagen den 15 februari.

Kl. 3 e. m.

Förhandlingarna leddes vid detta sammanträde af herr vice talmannen.

§ 1.

Justerades protokollen för den 8 och den 9 innevarande februari.

§ 2.

Herr statsrådet *Nylander* aflämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

med förslag till lag om aktiebolag och till lag om vissa ändringar i lagen om handelsbolag och enkla bolag den 28 juni 1895;

angående pension åt länsmannen C. A. Rinnanders änka m. fl.;

angående sättet för likviderande af förfallen skuld å statslån till Östra Blekinge järnvägsaktiebolag;

angående statsbidrag för uppförande af en tuberkulos-sjukvårdsanstalt vid Fur i Sillhöfda socken af Blekinge län;

angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter gårdfarihandlanden August Eriksson från Gransjö i Helgums socken;

angående pension från allmänna indragningsstaten åt auditören vid Vaxholms grenadjärregemente J. H. Rundgren;

angående upplåtande af fem lägenheter från förra mönsterskrifvarbostället $\frac{1}{2}$ mantal Naum nr 5 Ödegård och $\frac{1}{2}$ mantal Naum nr 6 Anders Larsgård i Skaraborgs län;

angående upplåtande af lägenheter från förra ryttmästarbostället Stora Lund nr 1 och 2 i Östergötlands län;

angående upplåtande af två lägenheter från förra sergeantsbostället Risabo nr 1 jämte Risabo nr 2, en utjord, i Jönköpings län;

angående upplåtelse till Rådmansö församling af ett område från Rådmansö kungsgård nr 1 i Stockholms län;

angående försäljning af de å förra militieboställena 1 mantal Vä nr 6 och 7 samt 1 mantal Vä nr 10 och 38 äfvensom komministerbostället 1 mantal Vä nr 44, allt i Kristianstads län, belöpande andelar i en Vä byamän tillhörig samfällighet;

angående upplåtande af lägenheter från förra barberarbostället Åsby nr 5 Östra Norrgård med Åsby nr 6, en åker, i Östergötlands län;

angående upplåtande af visst område från förra pükslagarbostället Säfvared nr 9 Sven Torstensgård i Skaraborgs län;

angående upplåtande af fem till förra mönsterskrifvarbostället Hörby nr 7, 9, 14, 20 och 22 i Malmöhus län hörande lägenheter; och

angående upplåtande af ett område från förra fältväbelsbostället Holmestad Stommen nr 1 i Skaraborgs län.

Samtliga dessa propositioner bordlades på begäran.

§ 3.

Härefter upplästes följande till kammaren inkomna protokoll:

Ar 1910 den 14 februari sammanträdde kamrarnes valmän för att utse revisorer och revisorssuppleanter för granskning af riksbankens afdelningskontors i orterna räkenskaper och förvaltning, och befunnos, efter valens slut, hafva blifvit utsedde till

revisorer:**vid kontoret i Göteborg:**

herr <i>Cavalli, A.</i> , stadskamrerare, Göteborg.....	med 33 röster,
» <i>Nordenfellt, E. J.</i> , f. d. kamrerare, Göteborg	» 33 »
» <i>Gädda, O. E.</i> , f. d. riksdagsman, Svarteborg	» 33 »
» <i>Palm, Constantin</i> , grosshandlare, Göteborg	» 33 » ;

vid kontoret i Malmö:

herr <i>Stenson, P.</i> , landstingsman, Fleninge, Ödåkra	med 33 röster,
» <i>Härje, K. A.</i> , vice konsul, Malmö	» 33 »
» <i>Jönsson, P.</i> , landstingsman, Örsjögård, Ryds- gård	» 33 »
» <i>Pehrsson, P.</i> , f. d. riksdagsman, Åkarp.....	» 33 » ;

vid kontoret i Falun:

herr <i>Thorell, A.</i> , t. f. landsfiskal, Leksand.....	med 33 röster,
» <i>Nordin, G.</i> , kapten, Falun	» 33 »
» <i>Jansson, J. P.</i> , f. d. riksdagsman, Saxhyttan, Nyhammar	» 33 »
» <i>Åberg, Edv.</i> , f. d. bruksförvaltare, Falun ...	» 33 » ;

vid kontoret i Gäfle:

herr <i>Ericson, J. G.</i> , telegrafkommissarie, Gäfle...	med 33 röster,
» <i>Brodin, Carl</i> , grosshandlare, Gäfle.....	» 33 »
» <i>Göransson, A.</i> , f. d. riksdagsman, Åsen, Stor- vik	» 33 »
» <i>Brodin, O. A.</i> , f. d. riksdagsman, Gäfle.....	» 33 » ;

vid kontoret i Halmstad:

herr <i>Bökman, E.</i> , rektor, Halmstad.....	med 33 röster,
» <i>Ehrenborg, G.</i> , major, Halmstad	» 33 »
» <i>Gyllensvärd, A. G.</i> , f. d. riksdagsman, Fågel- sång, Voxtorp.....	» 33 »
» <i>Johanson, J. B.</i> , landstingsman, Fredrikslund, Torup	» 33 » ;

vid kontoret i Härnösand:

herr <i>Dandanell, A. E.</i> , direktör, Nyland	med 33 röster,
» <i>Carlsson, V.</i> , häradskrifvare, Härnösand ...	» 33 »
» <i>Bergström, C.</i> , f. d. riksdagsman, Skidsta, Ullånger	» 33 »
» <i>Nydahl, J.</i> , f. d. riksdagsman, Kramfors ...	» 33 » ;

vid kontoret i Jönköping:

herr <i>Berg, Ivar</i> , godsägare, Rödjenäs, Nässjö ...	med 33 röster,
» <i>Gislén, Knut</i> , landskamrer, Jönköping	» 33 »
» <i>Erickson, O.</i> , domänintendent, Bjersby, Hult	» 33 »
greffe <i>von Seth, J. G.</i> , Bratteborg	» 33 » ;

vid kontoret i Kalmar:

herr <i>von Tell, Philip</i> , major, Kalmar	med 33 röster,
» <i>Wickbom, J. A. O.</i> , rektor, Kalmar.....	» 33 »
» <i>Holmqvist, O.</i> , disponent, Svartingstorp, Läckeby	» 33 »
» <i>Hultgren, A.</i> , landtbrukare, Köllinge, Söder- åkra	» 33 » ;

vid kontoret i Karlskrona:

herr <i>Kruse, K. R. T.</i> , kapten, Karlskrona.....	med 33 röster,
» <i>Schartau, J. A.</i> , häradshöfding, Karlskrona	» 33 »
» <i>Clementson, Sv.</i> , landstingsman, Kopprarp, Trensum	» 33 »
» <i>Nelson, K. M.</i> , landstingsman, Björkeryd ...	» 33 » ;

vid kontoret i Karlstad:

herr <i>Liljesköld, K. A.</i> , f. d. häradshöfding, Arvika	med 33 röster,
» <i>Falk, H. H. W.</i> , kapten, Karlstad	» 33 »
» <i>Olsson, Emil</i> , f. d. riksdagsman, Kyrkebol, Ottebol.....	» 33 »
» <i>Larson, L. W.</i> , landtbrukare, Labberud, Ölme	» 33 » ;

vid kontoret i Kristianstad:

herr <i>Johnsson, H.</i> , f. d. riksdagsman, Östra Broby	med 33 röster,
friherre <i>Barnekow, Kjell</i> , Sinclairsholm, Winslöf	» 33 »
herr <i>Witzell, C.</i> , f. d. riksdagsman, Örkelljunga...	» 33 »
» <i>Svensson, N.</i> , f. d. riksdagsman, Olseröd ...	» 33 » ;

vid kontoret i Linköping:

herr <i>Burén, Iv.</i> , landtbrukare, Boxholm.....	med 33 röster,
» <i>Edlund, Wilh.</i> , disponent, Mjölby	» 33 »
» <i>Hagberg, C. O.</i> , godsägare, Linköping.....	» 33 »
» <i>Gustafson, J. A.</i> , landtbrukare, Katrineberg Grebo	» 33 » ;

vid kontoret i Luleå:

herr <i>Hellgren, U.</i> , länsbokhållare, Luleå.....	med 33 röster,
» <i>Johanson, Nils</i> , häradshöfding, Luleå.....	» 33 »
» <i>Ekbom, K.</i> , häradshöfding, Piteå.....	» 33 »
» <i>Hellström, P.</i> , sekreterare, Luleå.....	» 33 » ;

vid kontoret i Mariestad:

herr <i>Millqvist, A.</i> , godsägare, Simmatorp, Skara	med 33 röster,
» <i>Rodhe, M. F.</i> , domänintendent, Mariestad...	» 33 »
» <i>Almin, Richard</i> , landtbrukare, Björsäter, Lugnås.....	» 33 »
» <i>Jonzon, P. G.</i> , landstingsman, Leksberg.....	» 33 » ;

vid kontoret i Nyköping:

herr <i>af Schmidt, H. O.</i> , kapten, Nyköping.....	med 33 röster,
» <i>Weinberg, B.</i> , f. d. godsägare, Nyköping ...	» 33 »
» <i>Hedin, O.</i> , ingenjör, Kärrbo, Nyköping	» 33 »
» <i>Eriksson, Alb.</i> , landtbrukare, Skalunda, Kan- torp	» 33 » ;

vid kontoret i Sundsvall:

herr <i>Horneij, Arvid</i> , tandläkare, Sundsvall.....	med 33 röster,
» <i>Larsson, B. M.</i> , grosshandlare, Sundsvall...	» 33 »
» <i>Eckholm, R.</i> , f. d. riksdagsman, Sundsvall ...	» 33 »
» <i>Peterson, G. R.</i> , redaktör, Sundsvall	» 33 » ;

vid kontoret i Umeå:

herr <i>Aspgren, J. O. N.</i> , öfverste, Umeå.....	med 33 röster,
» <i>Boström, N.</i> , f. d. riksdagsman, Bodbyn, Bur- träsk.....	» 33 »
» <i>Broman, J.</i> , kronolänsman, Teg, Umeå.....	» 33 »
» <i>Ohlén, John</i> , förvaltare, Umeå.....	» 33 » ;

vid kontoret i Uppsala:

herr <i>Gyllensvärd, E.</i> , f. d. akademieräntmästare, Uppsala	med 33 röster,
greffe <i>von Rosen, E.</i> , Örbyhus.....	» 33 »
herr <i>Berglund, G.</i> , godsägare, Stora Bärby	» 33 »
» <i>Höök, C.</i> , f. d. riksdagsman, Edeby, Rasbokil	» 33 » ;

vid kontoret i Visby:

herr <i>af Ekenstam, Th.</i> , häradshöfding, Visby ...	med 33 röster,
» <i>Warfvinge, C. O.</i> , förste landtmätare, Visby	» 33 »
» <i>Larsson, K. L. J.</i> , riksdagsman, Bondarfve	» 33 »
» <i>Sundblad, A.</i> , prost, Barlingbo, Visby	» 33 »

vid kontoret i Vänersborg:

herr <i>Björklund, E.</i> , jägmästare, Vänersborg	med 33 röster,
» <i>Nordin, Fredr.</i> , rektor, Vänersborg	» 33 »
» <i>Larsson, N. P.</i> , landstingsman, Byen, Åmål	» 33 »
» <i>Nilson, J.</i> , kronolänsman, Ljung	» 33 » ;

vid kontoret i Västerås:

herr <i>af Billbergh, Th.</i> , f. d. lektor, Västerås.....	med 33 röster,
» <i>Rudberg, Hj.</i> , f. d. räntmästare, Västerås...	» 33 »
» <i>Pers, Anders</i> , boktryckare, Västerås	» 33 »
» <i>Uggla, Claes</i> , häradshöfding, Västerås.....	» 33 » ;

vid kontoret i Växjö:

herr <i>Cervin, G.</i> , kapten, Växjö	med 33 röster,
» <i>Johansson, O. A.</i> , hospitalssyssloman, Växjö	» 33 »
» <i>Johansson, S.</i> , landstingsman, Grennaforsa	» 33 »
» <i>Lundqvist, J. G.</i> , godsägare, Hof, Växjö ...	» 33 » ;

vid kontoret i Örebro:

herr <i>von Hofsten, H. R.</i> , major, Örebro.....	med 33 röster,
» <i>Montgomery-Cederhjelm, R.</i> , kammarherre, Segersjö, Lännäs	» 33 »
» <i>Andersson, A. G.</i> , bergsman, Östanor, Rällså	» 33 »
» <i>Persson, O.</i> , nämndeman, Asker	» 33 » ;

vid kontoret i Östersund:

herr <i>Kjelsson, A.</i> , landsfiskal, Offerdal	med 33 röster,
friherre <i>Fleetwood, G. M. C.</i> , öfverstelöjtnant, Östersund	» 33 »
herr <i>Engström, E. O.</i> , landstingsman, Bispgården	» 33 »
» <i>Sundin E.</i> , f. d. riksdagsman, Hallen.....	» 33 » ;

suppleanter:**vid kontoret i Göteborg:**

herr <i>Olbers, Hj.</i> , assuranstjänsteman, Göteborg...	med 33 röster,
» <i>Larsson, L.</i> , f. d. landstingsman, Hufveröd	» 33 »
» <i>Hedström, S.</i> , landstingsman, Varekil.....	» 33 »
» <i>Hammarskjöld, C. V. A.</i> , [major, Göteborg	» 33 » ;

vid kontoret i Malmö:

herr <i>Ahlgren, G.</i> , major, Malmö	med 33 röster,
» <i>Antonsson, A.</i> , f. d. riksdagsman, Malmö ...	» 33 »
grefve <i>Bonde, Ph.</i> , godsägare, Bosjökloster ...	» 33 »
herr <i>Nilsson, A. J.</i> , landtbrukare, Lilla Isie, Sö- dra Åby	» 33 » ;

vid kontoret i Falun:

herr <i>Thorsell, B.</i> , direktör, Wassbo, Ornäs	med 33 röster,
» <i>Brolén, H.</i> , disponent, Nyhammar	» 33 »
» <i>Holst P.</i> , handlande, Malung	» 33 »
» <i>Nilsson, A.</i> , förvaltare, Furudal	» 33 » ;

vid kontoret i Gäfle:

herr <i>von Malmborg, O.</i> , major, Gäfle	med 33 röster,
» <i>Sjögren, Arv.</i> , disponent, Forsbacka ...	» 33 »
» <i>Wettergren, G.</i> , disponent, Gäfle	» 33 »
» <i>Fogelberg, B.</i> , disponent, Gäfle.....	» 33 » ;

vid kontoret i Halmstad:

herr <i>Jönsson, S.</i> , landstingsman, Påarp, Västra Karup	med 33 röster,
» <i>Ehnbom, O. E.</i> , kronofogde, Halmstad	» 33 »
» <i>Johanson, A. P.</i> , f. d. riksdagsman, Stensjö, Slöinge.....	» 33 »
» <i>Frisell, G.</i> , fil. doktor, Kullagården, Varberg	» 33 » ;

vid kontoret i Härnösand:

herr <i>Högberg, J. O.</i> , landstingsman, Näs, Härnö- sand	med 33 röster,
» <i>Kempe, Erl.</i> , major, Härnösand	» 33 »
» <i>Modin, J.</i> , f. d. bruksförvaltare, Härnösand	» 33 »
» <i>Öberg, Valfr.</i> , hemmansägare, Domsjö	» 33 » ;

vid kontoret i Jönköping:

herr <i>Gustafson, David</i> , landtbrukare, Torsjö.....	med 33 röster,
friherre <i>v. Otter, A.</i> , godsägare, S. Hultrum	» 33 »
herr <i>Bolander, C. A.</i> , landstingsman, Hålkaryd, Vrigstad	» 33 »
» <i>Rydell, A. P.</i> , löjtnant, Bredaryd	» 33 » ;

vid kontoret i Kalmar:

herr <i>Reutersvärd, K.</i> , f. d. öfverstelöjtnant, Kalmar	med 33 röster,
» <i>Holm, A. T. O.</i> , lektor, Kalmar	» 33 »
» <i>Molin, V.</i> , landtbrukare, Hossmo	» 33 »
» <i>Olsson, Knut</i> , landtbrukare, Torngård, Gräs- gård	» 33 » ;

vid kontoret i Karlskrona:

herr <i>Lagerblad, O.</i> , boktryckare, Karlshamn	med 33 röster,
» <i>Karlsson, K. P.</i> , fortifikationskassör, Karls- krona, Oscarsvärn	» 33 »
» <i>Håkansson, Henning</i> , kontorschef, Karlskrona	» 33 »
» <i>Beyer, E.</i> , godsägare, Karlshamn	» 33 » ;

vid kontoret i Karlstad:

herr <i>Lundberg, A.</i> , handlande, Skrufstad, Grums	med 33 röster,
» <i>Mattsson, Oscar</i> , kontrollör, Arvika	» 33 »
» <i>Huss, R.</i> , kapten, Karlstad	» 33 »
» <i>Ydén, G. M.</i> , f. d. läroverksadjunkt, Karlstad	» 33 » ;

vid kontoret i Kristianstad:

herr <i>Pehrsson, I.</i> , landstingsman, Korsaröd, Tjörn- arp	med 33 röster,
» <i>Håkansson, O.</i> , landstingsman, Karlaby, Östra Tomarp	» 33 »
» <i>Jönsson, A.</i> , f. d. riksdagsman, Yngsjö	» 33 »
» <i>Månson, Nils</i> , landstingsman, Östra Broby	» 33 » ;

vid kontoret i Linköping:

herr <i>Danielsson, O.</i> , godsägare, Åkerby, Skärkind	med 33 röster,
» <i>Rudelius, Th.</i> , major, Linköping	» 33 »
» <i>Larsson, G.</i> , landtbrukare, Bonnorp, Stjärnorp	» 33 »
» <i>Grewell, A.</i> , kapten, Vimmerby	» 33 » ;

vid kontoret i Luleå:

herr <i>Eckhell, Gustaf Arvid</i> , landsfiskal, Gammelstad	med 33 röster,
» <i>Bergström, R.</i> , fabrikör, Öjebyn	» 33 »
» <i>Wallin, H.</i> , rektor, Luleå	» 33 »
» <i>Andersson, Isr.</i> , landstingsman, Öjebyn	» 33 »

vid kontoret i Mariestad:

herr <i>Forsman, Olaus</i> , adjunkt, Mariestad	med 33 röster,
» <i>Lundblad, A.</i> , landstingsman, Nyskogen, Tidaholm	» 33 »
» <i>Andersson, A.</i> , landstingsman, Vång, Karlslund	» 33 »
» <i>Holm, G.</i> , f. d. läroverksadjunkt, Skara	» 33 » ;

vid kontoret i Nyköping:

herr <i>Sjöström, G.</i> , kyrkoherde, Tuna, Larslund	med 33 röster,
» <i>von Sydow, C. O.</i> , kapten, Nyköping	» 33 »
» <i>Skjöldebrand, Erik</i> , arrendator, Rockelsta, Sparreholm	» 33 »
» <i>Tottie, K. F.</i> , landtbrukare, Lilla Kungsladugården, Nyköping	» 33 » ;

vid kontoret i Sundsvall:

herr <i>Nordin, J. E.</i> , f. d. riksdagsman, Stöde	med 33 röster,
» <i>Ahlgren, E.</i> , f. d. riksdagsman, Ala, Fjäl ...	» 33 »
» <i>Nilsson, N. E.</i> , disponent, Karlsvik, Sundsvall	» 33 »
» <i>Andersson, Petrus</i> , prokurist, Sundsvall	» 33 » ;

vid kontoret i Umeå:

herr <i>Collin, K. R.</i> , lektor, Umeå	med 33 röster,
» <i>Dahlén, A.</i> , postmästare, Nordmaling	» 33 »
» <i>Grafström, Hj.</i> , kapten, Umeå	» 33 »
» <i>Andersson, J.</i> , f. d. riksdagsman, Baggböle, Västerhiske	» 32 » ;

vid kontoret i Uppsala:

herr <i>Sjöberg, H.</i> , akademinotarie, Uppsala	med 33 röster,
» <i>Modén, K. H.</i> , landtbrukare, Berga, Bergsbrunna	» 33 »
» <i>Gille, C.</i> , bruksförvaltare, Leufsta bruk	» 33 »
» <i>Wallén, A.</i> , landstingsman, Ahlsta, Örsundsbro	» 33 » ;

vid kontoret i Visby:

herr <i>Broander, N. J.</i> , f. d. riksdagsman, Visby...	med 33 röster,
» <i>Söderberg, J. N.</i> , stabsintendent, Visby	» 33 »
» <i>Forssman, P. A.</i> , disponent, Roma kloster	» 33 »
» <i>Söderström, I. Norrby-</i> , konsistorienotarie, Visby	» 33 » ;

vid kontoret i Vänersborg:

herr <i>Enhus, H.</i> , ombudsman, Vänersborg	med 33 röster,
» <i>Carlson, N. A.</i> , landstingsman, Gärdhem, Vänersborg	» 33 »
» <i>Hildebrand, B. E.</i> , landtbruksingenjör, Vä- nersborg	» 33 »
» <i>Larsson, A.</i> , f. d. riksdagsman, Flicksäter, Vänersborg	» 33 » ;

vid kontoret i Västerås:

herr <i>Holmin, Elis</i> , major, Gräflinge.....	med 33 röster,
» <i>Lundblad, Å.</i> , landtbrukare, Fredriksberg, Västerås	» 33 »
» <i>Lindevall, L.</i> , f. d. riksdagsman, Säva, Altuna	» 33 »
» <i>Hult, Adam</i> , ombudsman, Kolbäck	» 33 » ;

vid kontoret i Växjö:

herr <i>Bergensträhle, A. E. G.</i> , kapten, Växjö.....	med 33 röster,
» <i>Johansson, Gustaf</i> , landstingsman, Ingelstad	» 33 »
» <i>Andersson, C. A.</i> , landstingsman, Iffa, Boarp	» 33 »
» <i>Cavalli, L. G.</i> , major, Växjö.....	» 33 » ;

vid kontoret i Örebro:

herr <i>Zethelius, G.</i> , major, Örebro.....	med 33 röster,
» <i>Windahl, Axel</i> , grosshandlare, Örebro	» 33 »
» <i>Pauli, J. M.</i> , jägmästare, Kloten.....	» 33 »
» <i>Fehrson, P. V.</i> , bruksägare, O. Berg, Gran- bergsdal	» 33 » ;

vid kontoret i Östersund:

friherre <i>Leijonhufvud, E. O. K:son</i> , härads- höfding, Östersund	med 33 röster,
herr <i>Kihlbaum, Axel Theodor</i> , distriktskassör, Östersund	» 33 »
herr <i>Brennerfelt, K.</i> , landstingsman, Söderhögen, Rätan	» 33 »
» <i>Norden, N. M.</i> , nämndeman, Bledäng, Alsta	» 33 »

sedan ordningen mellan dem af suppleanterna, som erhållit lika antal röster, blifvit genom särskilda lottningar bestämd.

Hans Andersson.

Philip Klingspor.

P. M. Carlberg.

Åxel Ekman.

Protokollet lades till handlingarna; och beslöt kammaren, att underrättelse om de försiggångna valen skulle genom utdrag af protokollet meddelas bankoutskottet med anmodan till utskottet att lämna såväl fullmäktige i riksbanken som vederbörande afdelningskontor och de valde meddelande om valens utgång.

§ 4.

Herr vice talmannen yttrade härpå: Jag får härmed meddela, att herr Pettersson i Bjälbo anmält, att det för honom inträffade förfallet numera upphört, samt att han inställt sig i kammaren.

§ 5.

Vidare föredrogos hvar för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord hvilande propositioner; och hänvisades därvid till statsutskottet propositionen angående utförande af vissa reparationsarbeten i Södra skånska infanteriregementets sjukhus å Refvinge hed.

Till bankoutskottet öfverlämnades propositionen angående underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa åt förra soldaten vid Hallands regemente Karl Johan Nordgren.

Härefter remitterades till statsutskottet propositionen med förslag till lag angående rätt till pension för tjänstemän vid statens järnvägar m. m.

Slutligen hänvisades till jordbruksutskottet propositionerna:

angående upplåtande af en lägenhet från förra fänriksbostället 1 mantal Rödje nr 1 Östergötlands län;

angående upplåtande af en lägenhet från förra hofslagarbostället Svartsmörja nr 1 i Kalmar län;

angående upplåtande af en lägenhet från förra mönsterskrifvarbostället Krakstad nr 3 Östergård med Krakstad nr 4, en utjord, i Östergötlands län;

angående upplåtande af en lägenhet under förra fältväbelsbostället Hasslösa nr 7 Olof Andersgård i Skaraborgs län;

angående upplåtande af en lägenhet från förra korpralsbostället Nedre Götala nr 4 Korpralsgård i Östergötlands län;

angående upplåtande af två lägenheter från förra mönster-skrifvarbostället Jussberg nr 2 Norrgård i Östergötlands län;

angående upplåtande af en lägenhet från förra korpralsbostället Tägneby nr 1 Norrgård i Östergötlands län;

angående upplåtande af två lägenheter från förra härads-skrifvarbostället Loringa nr 6 Grefvagarde i Skaraborgs län; och

angående upplåtande af ett till förra trumpetarbostället Lanna nr 10 Borregård i Skaraborgs län hörande område.

§ 6.

Herr *Lindhagens* på kammarens bord liggande motion, nr 211, som härefter föredrogs, hänvisades till bevillningsutskottet.

§ 7.

Föredrogs, men blefvo ånyo lagda på bordet statsutskottets utlåtande nr 9, bankoutskottets utlåtande nr 3, lagutskottets utlåtanden nr 4 och 5 samt jordbruksutskottets utlåtanden nr 6—10.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Johansson</i> i Jönköping	under 5 dagar	fr. o. m. den 18 februari,
» <i>Carlsson</i> i Solberga	» 4 »	» 19 »
» <i>Andersson</i> i Stårte	» 8 »	» 18 »
» <i>Wallis</i>	» 4 »	» 16 »
» <i>Jespersion</i>	» 4 »	» 16 » och
» <i>Söderbergh</i> i Karlshamn	» 5 »	» 16 » .

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3,34 e. m.

In fidem

Per Cronvall.